

PROKURATUUR

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn
info@justdigi.ee

Teie: 02.03.2026 nr 8-1/1546-1

Meie: 10.03.2026nr RP-1-6/26/2091

Karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise seaduse eelnõu inimkaubanduse direktiivi ülevõtmiseks

Lugupeetud justiits- ja digiminister

Prokuratuur tänab võimaluse eest anda arvamus karistusseadustiku ja ohvriabi seaduse muutmise seaduse eelnõule inimkaubanduse direktiivi ülevõtmiseks.

Prokuratuuri hinnangul vastavad inimkaubanduse tõkestamise ja selle vastase võitluse ning ohvrite kaitse tõhustamise eesmärgil kavandatavad seaduse muudatused suuresti ülevõetavas direktiivis sätestatud nõuetele. Prokuratuur toetab eelnõud, kuid peab vajalikuks välja tuua omapoolsed märkused.

Direktiivi 2011/36/EL art 2 lg 3 muutmisele vastab esitatud eelnõus KarS § 133 lg 1 täiendatud sõnastus ning selles osas prokuratuuril märkusi ei ole. Siiski vajab prokuratuuri hinnangul muutmist KarS § 175, et see vastaks direktiivi artikkel 2 viienda lõike eesmärgile. Nimelt on viidatud sätte mõtte kriminaliseerida kõik täisealiste vastu suunatud ärakasutamise teod ka alaealiste ohvrite puhul. Erisus seisneb selles, et alaealiste ärakasutamiseks ei ole nõutavad sunnimeetmed (vägivald, pettus jne). Kehtiv KarS § 175 koosneb erineb olulisel määral plaanitava KarS § 133 lg 1 sõnastusest, mistõttu teeb prokuratuur ettepaneku täiendada sarnaselt KarS § 175 lg 1 sõnastust. Vastasel juhul ei ole alaealised inimkaubanduse ohvrid kaitstud täisealiste kannatanutega samaväärselt. Seejuures on põhjendatud säilitada ka olemasolevas sõnastuses toodud tegu: üles astumine pornograafilises või erootilises etteastes või teoses. Sellisel moel on inimkaubandusena kriminaliseeritud kõikvõimalikud alaealiste ärakasutamise kuriteod.

Prokuratuur juhib tähelepanu, et direktiivi 2011/36/EL art 2 lg 3 muudatuse tõttu on KarS § 133 lg 1 sõnastuses märgitud, et inimkaubandusena on käsitletav inimese ebaseaduslik ärakasutamine muuhulgas elundite eemaldamiseks. Samas kehtib praegu ja jääb kehtima kavandatud muudatuste järgselt KarS § 138¹, mis kriminaliseerib doonorlusele sundimise ehk elundi, koe või raku eemaldamise ning sundimistegudeks on kehtiva KarS § 133 järgi sündi kujutavad teod. KarS § 133 lg 1 uue redaktsiooniga on hõlmatud elundi eemaldamine inimkaubanduse raames mõne sundimisteo alternatiivi esinemise korral. KarS § 138¹ koosseisu kehtima jäämisel dubleerib see elundi eemaldamise mõttes KarS § 133 lg 1, kuid eraldiseisvalt on kriminaliseeritud koe või raku eraldamise tegu. Seletuskiri ei kajasta viidatud kahe koosseisu konkuretsi, mistõttu jääb selgusetuks, kas toodud kattuvust on hinnatud. Prokuratuur on seisukohal, et otstarbekas oleks hõlmata KarS § 133 koosseisus ka koe ja raku eraldamine ning teeb ettepaneku tunnistada KarS § 138¹ kehtetuks.

RIIGIPROKURATUUR

Wismari 7 / 15188 TALLINN / 694 4400 / info@prokuratuur.ee / www.prokuratuur.ee
Registrikood 70000906

Direktiivi art 4 lg 2 sätestab liikmesriigi kohustuse kriminaliseerida tagajärjena eriti suur kahju, sealhulgas füüsiline või psühholoogiline kahju. Eelnõus esitatud KarS § 133 lg 2 p 5 sõnastuse kohaselt oleks inimkaubanduse lihtkoosseisu kvalifitseerivaks asjaoluks raske füüsilise või psüühilise tervisekahjustuse tekitamine. Antud muudatusega tekib seadusesse uus mõiste: raske psüühiline tervisekahjustus. Seletuskirjast ei nähtu, et oleks hinnatud, kas sellise tervisekahjustuse tuvastamine toimub Vabariigi Valitsuse 13.08.2002 määrusega nr 266 kehtestatud tervisekahjustuse kohtuarstliku tuvastamise korra alusel või tuleks nimetatud korda täiendada. Prokuratuur rõhutab, et õigusselguse huvides peab olema tagatud raske psüühilise tervisekahjustuse kui uue õigusmõiste ühtne kasutamine läbivalt erinevates õigusaktides. Samuti ei nähtu seletuskirjast, kas direktiivis toodud eriti suur kahju võiks väljenduda ka milleski muus kui raskes füüsilises ja psüühilises kahjus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Astrid Asi
riigi peaprokurör